

Analýza digitálnej vyspelosti MSP na Slovensku

sapie ▶▶

02/2023

Slovensko sa v posledných rokoch pravidelne nachádza na nelichotivých posledných priečkach DESI indexov, prostredníctvom ktorých sleduje Európska komisia každoročne pokrok jednotlivých EÚ členských štátov v oblasti digitálnej konkurencieschopnosti.

Aktuálne sa nachádzame na 23. z 27. miest a výrazne zaostávame za priemerom EÚ.

Malé a stredné podniky (MSP) tvoria kostru ekonomík jednotlivých štátov a je preto nevyhnutné pomôcť ich digitálnemu rozvoju, vďaka ktorému dokážeme akcelerovať transformáciu ekonomiky celej krajiny.

Analýza digitálnej vyspelosti mikropodnikov, malých a stredných podnikov na Slovensku zahŕňa výsledky prieskumu uskutočneného v spolupráci Slovenskej aliancie pre inovatívnu ekonomiku (SAPIE) a Slovenskej sporiteľne pod hlavičkou Ligy za digitálny rast.

Prieskum bol cielený na slovenské mikropodniky, malé a stredné firmy. Zber údajov prebehol online prostredníctvom štruktúrovaného dotazníka vo februári 2023 a celkovo sa doň zapojilo 517 subjektov - z nich 191 predstavuje MSP a 326 z nich predstavuje mikropodniky.

Cieľová skupina pozostávala z majiteľov, konateľov, riaditeľov, manažérov mikro, malých a stredných podnikov do 250 zamestnancov.

517

subjektov

MSP
mikro
podniky

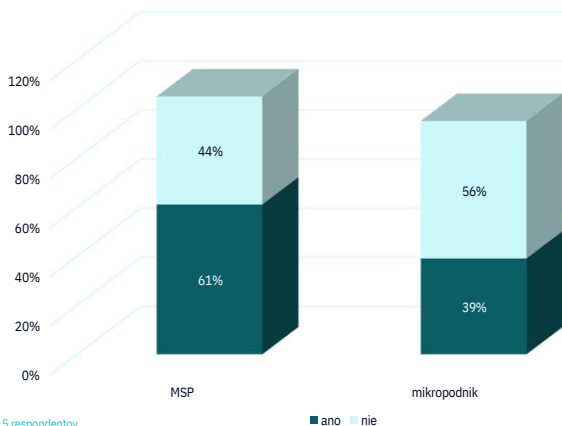
191

326

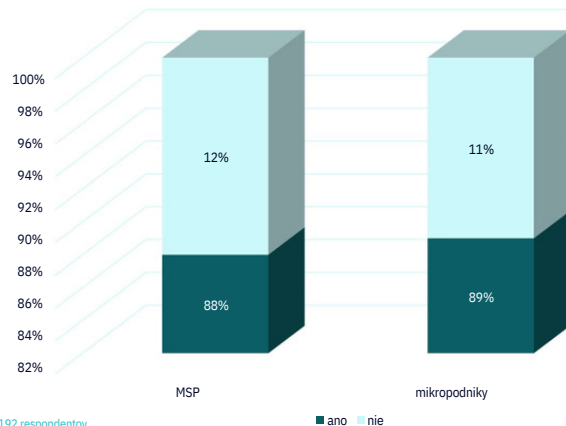
Digitalizácia v centre pozornosti firiem

Kým 56% mikropodnikov nemá žiadne skúsenosti s automatizáciou procesov, väčšina MSP (61%) už tieto skúsenosti má alebo v minulosti implementovala digitálne riešenia. Bez väčšieho rozdielu vzhľadom na veľkosť firmy takmer 90% respondentov, ktorí majú skúsenosti s digitálnou transformáciou uvádza, že digitalizácia je súčasťou strategického rozvoja firmy. Uviedlo tak 88% MSP a 89% mikropodnikov. Štvrtina MSP tiež uvádza, že podiel automatizovaných procesov vo firme dosahuje 76% a viac, a ďalších 19% MSP vykazuje 51 - 75%-ný podiel automatizovaných procesov.

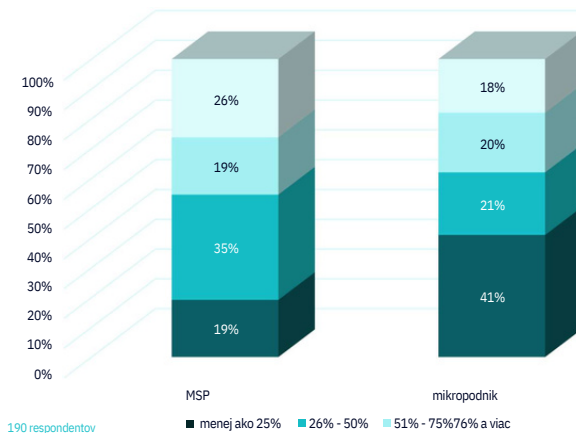
Obr. 1 Prebiehajúce projekty digitalizácie

Obr. 2 Digitalizácia je zahrnutá v pláne rozvoja firmy

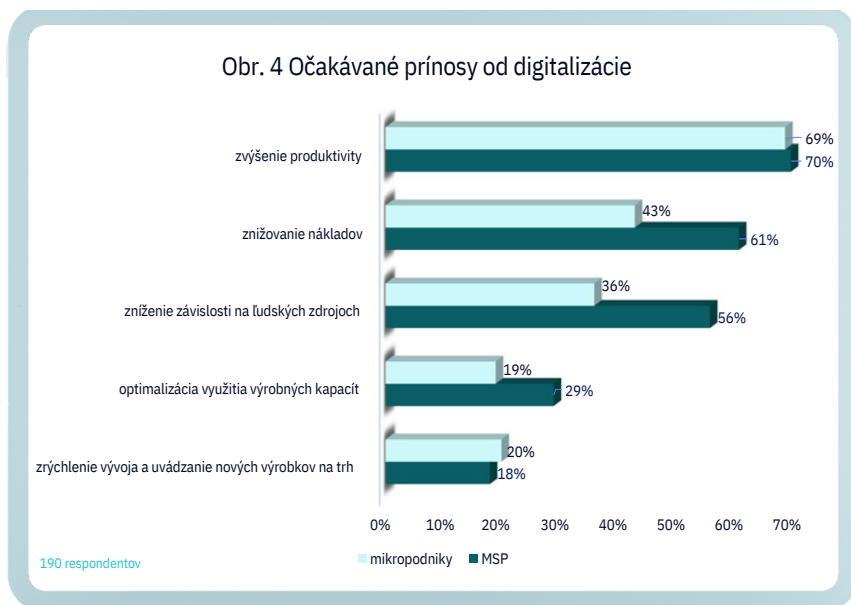

Obr. 3 Podiel automatizovaných procesov vo firme

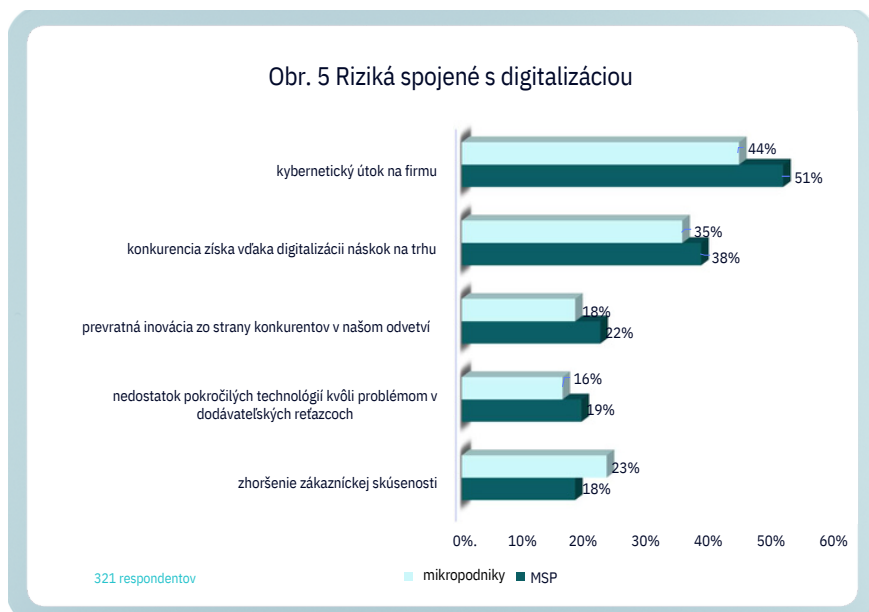

Očakávané prínosy a riziká digitalizácie

Oba typy firiem sa zhodujú na očakávaníach od digitalizácie. Medzi najčastejšie uvádzané patrí zvyšovanie produktivity, znižovanie nákladov a závislosti na ľudských zdrojoch, optimalizácia využitia výrobných kapacít, či zrýchlenie vývoja a uvádzanie nových výrobkov na trh.

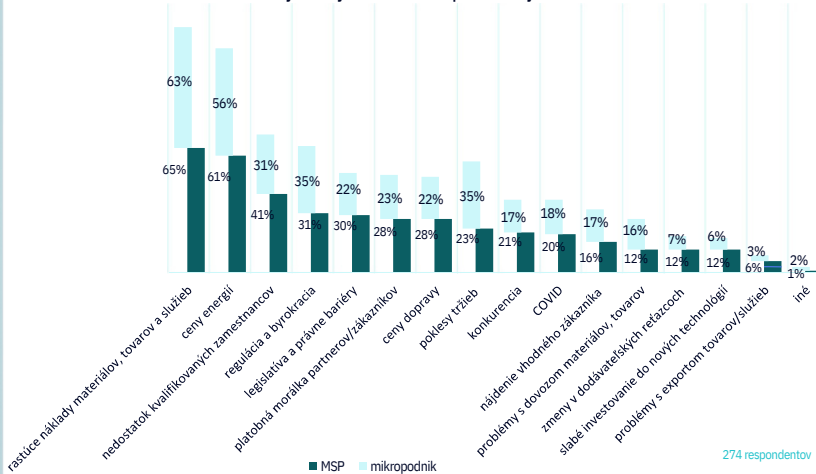

Na druhej strane si firmy uvedomujú, že zvýšená závislosť na online systémoch a digitálnych nástrojoch prináša so sebou nemalé riziká. Medzi najčastejšie z nich, ktorými sa firmy cítia ohrozené patrí kybernetický útok na firmu, alebo silnejšia konkurencia, ktorá vďaka digitalizácii získa náskok na trhu, prípadne príde na trh s prevratnou novinkou.

Najväčšie výzvy a prekážky digitalizácie

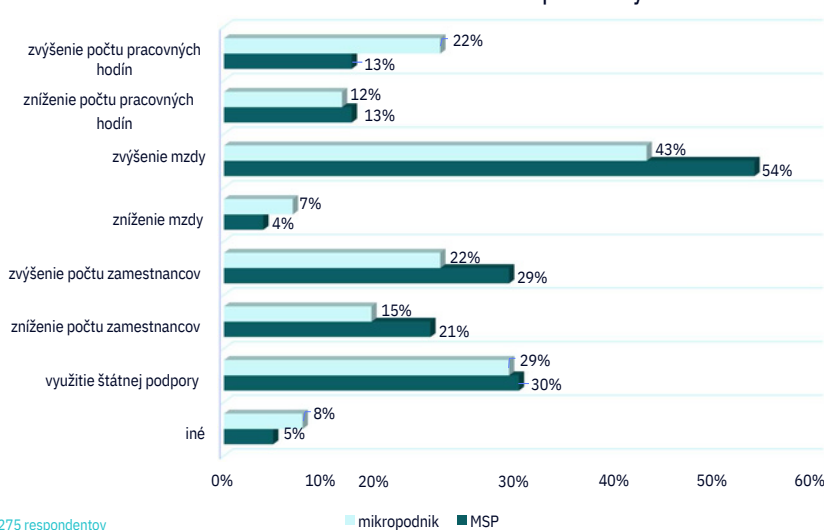
Obr. 6 Najčastejšie aktuálne problémy firiem

Za najväčšie aktuálne problémy považujú firmy rastúce náklady materiálov, tovarov a služieb, ceny energií, nedostatok kvalifikovaných zamestnancov, byrokraciou, a právne bariéry.

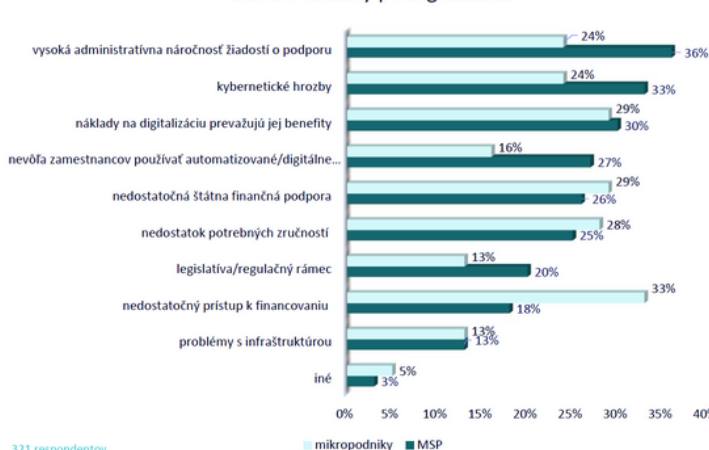
Odozvou firiem ako čeliť a reagovať na jednotlivé výzvy bolo najčastejšie zvyšovanie mzdy, čo uvádza viac ako polovica MSP. Ďalšia takmer tretina firiem využila štátnu podporu ako jedno z čiastočných riešení.

Obr. 7 Reakcia firiem na aktuálne problémy

Mnohé firmy sa tiež pri zavádzaní digitálnych technológií dlhodobo stretávajú s viacerými prekážkami. Za najväčší problém považuje až tretina firiem vysokú administratívnu záťaž pri žiadosti o podporu.

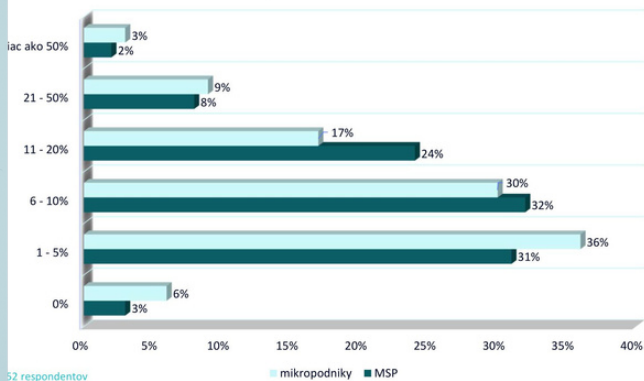
Obr. 8 Prekážky pri digitalizácii

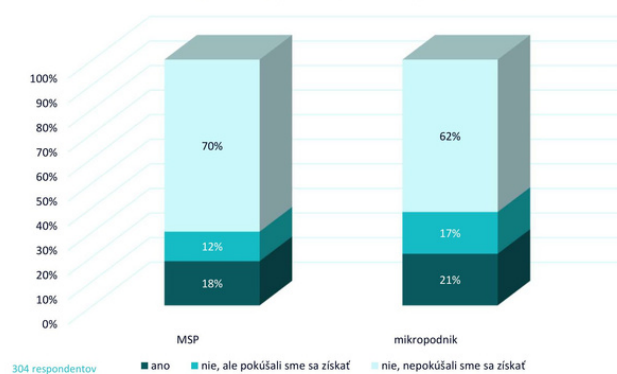
Výrazne tu však vystupujú aj kybernetické hrozby či náklady prevyšujúce prínosy digitalizácie. Problém nedostatočného prístupu k financovaniu vníma oveľa viac mikropodnikov ako MSP.

Investovanie do digitálnych riešení

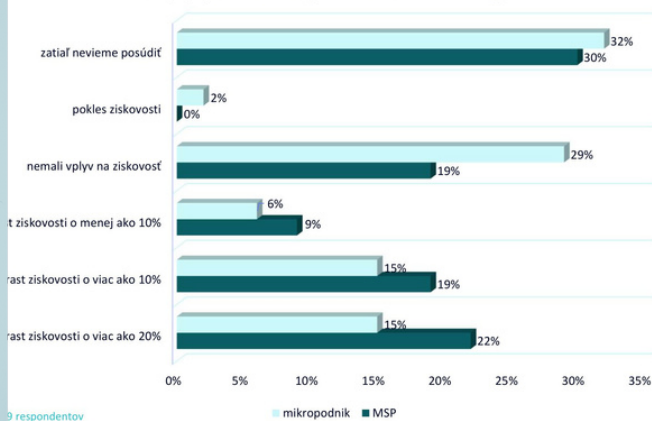
Obr. 9 Podiel investičného rozpočtu na digitalizáciu v najbližších 2 rokoch

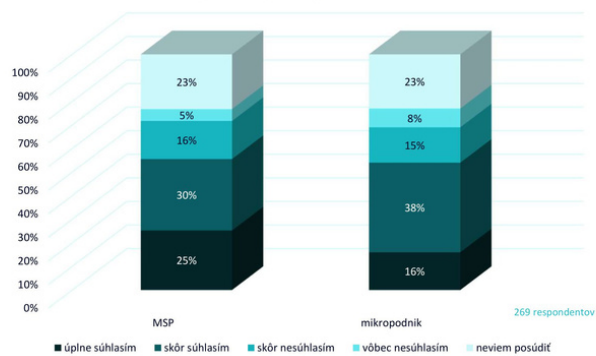
Obr. 11 Využitie verejnej podpory za posledných 12 mesiacov (dotácia, pôžička, EÚ fondy, iné)

Obr. 10 Vplyv predchádzajúcich investícií do digitalizácie

Obr. 12 Investície do digitalizácie nám pomohli lepšie zvládnuť problémy, ktorým čelíme.

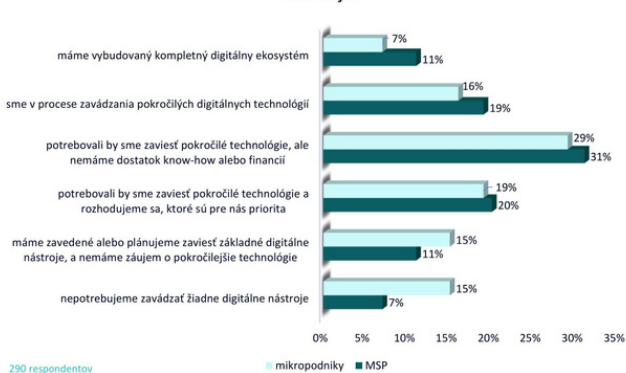
Podiel investičného rozpočtu, ktorý pripadá na digitalizáciu sa veľmi líši v závislosti od veľkosti opýtaných firiem. Na odpovediach firiem vidíme, že investície do digitalizácie sa oplatia. Viac ako tretina MSP zaznamenala rast ziskovosti po zavedení digitálnych riešení. Zhruba dve tretiny firiem uvádzajú, že na podiel investičného rozpočtu na digitalizáciu pripadá do 10%.

Z hľadiska využitia verejnej podpory za posledných 12 mesiacov firmy najčastejšie získali podporu vo forme dotácií, pôžičiek a anti-korona úverov. Štvrtina MSP a približne každý šiesty mikropodnik tiež deklarujú, že investície do digitalizácie im pomohli lepšie zvládnuť nedávne krízy (COVID, vojna na Ukrajine, a pod.) a ďalšia približne tretina firiem s týmto tvrdením skôr súhlasí.

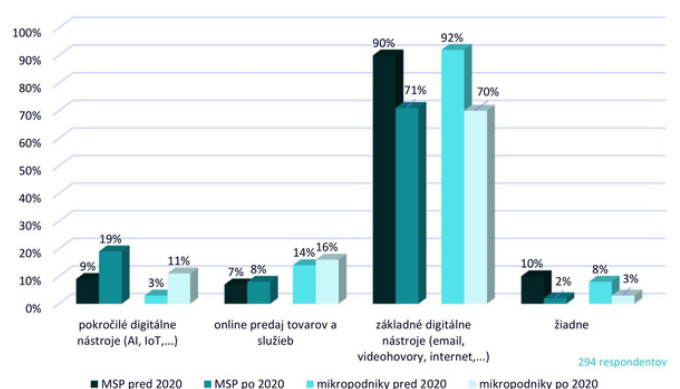
Technológie sú neoddeliteľnou súčasťou budúcnosti

Aj vďaka uvedeným dátam vidíme, že digitalizácia má skôr pozitívne ako negatívne dopady na firmy. Žiaľ, len 11% MSP deklaruje, že má vybudovaný komplexný digitálny ekosystém a ďalších 19% MSP je v procese zavádzania digitálnych riešení. Polovica MSP respondentov tiež uvádza, že si uvedomuje potrebu digitalizácie, ale snaží sa prioritizovať, alebo im chýbajú financie, či know-how.

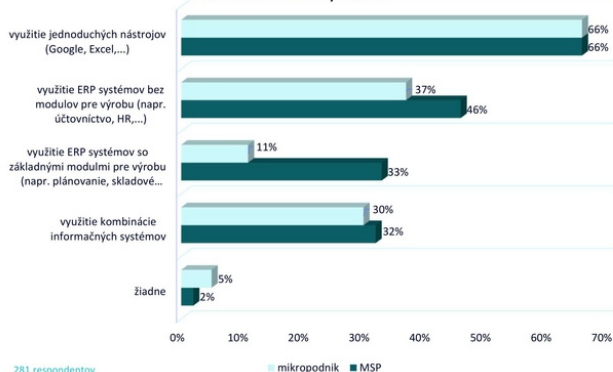
Obr. 13 Charakteristika firmy z hľadiska využitia digitálnych nástrojov

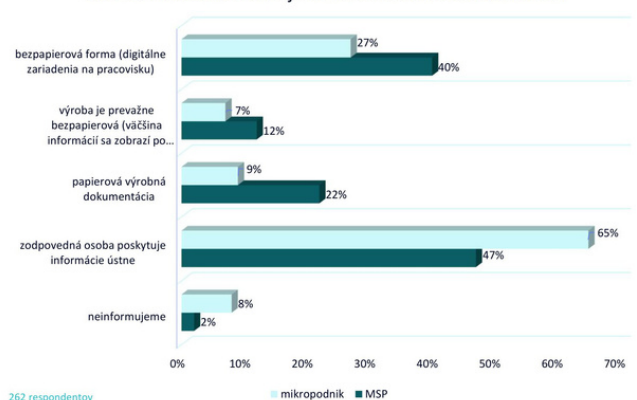
Obr. 14 Využitie digitálnych nástrojov pred rokom 2020 a v súčasnosti

Obr. 15 Zavedené digitálne nástroje podnikového informačného systému

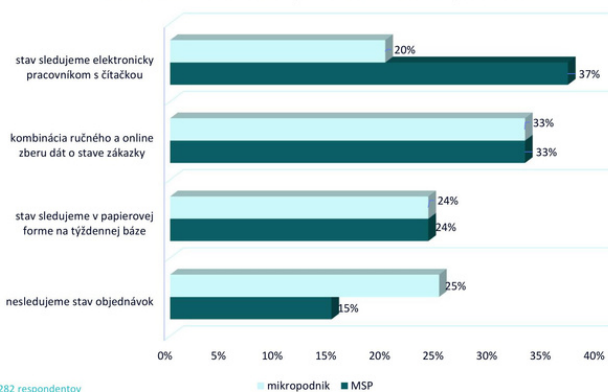

Obr. 16 Zavedené nástroje na informovanie zamestnancov

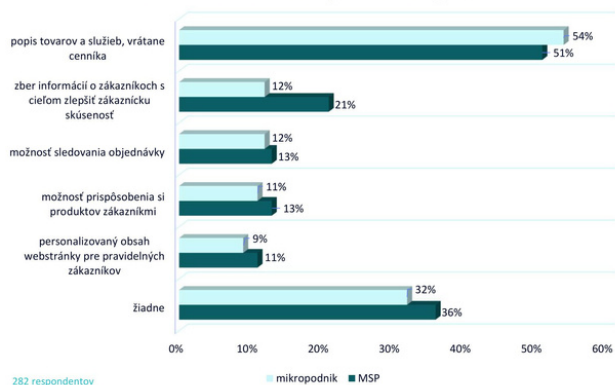

Firiem sme sa tiež pýtali, či im pandémia pomohla akcelerovať vstup do digitálneho priestoru z pohľadu používania digitálnych nástrojov. Kým pred rokom 2020 používala pokročilejšie digitálne technológie len každá šiesta firma, aktuálne je to viac ako štvrtina firiem. Nárast vidíme aj v online predaji tovarov a služieb, zatiaľ čo viditeľný pokles nastal v počte firiem, ktoré nepoužívajú žiadne digitálne riešenia.

Obr. 17 Zavedené nástroje na sledovanie objednávok

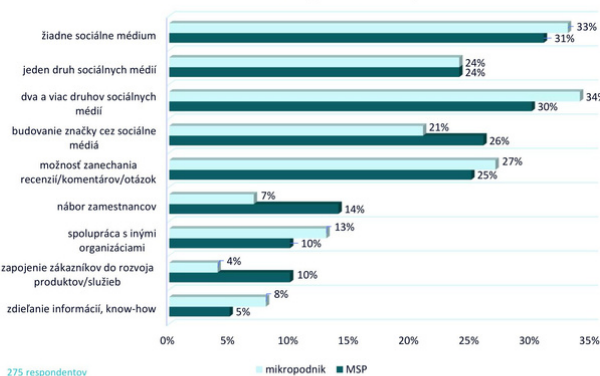

Obr. 18 Zavedené nástroje na webovej stránke

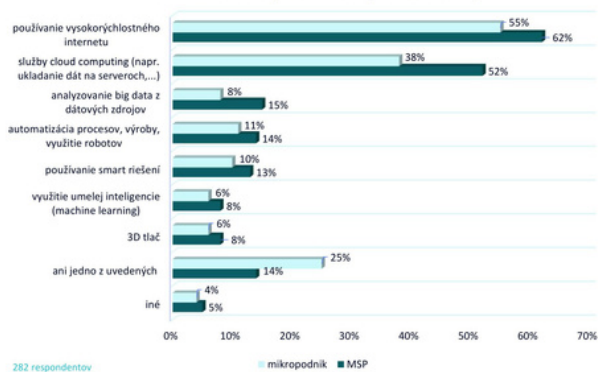

Z hľadiska konkrétnych oblastí vidíme, že pri podnikovom informačnom systéme prevláda používanie základných nástrojov (ako Google, Excel); sledovanie objednávok sa u viac ako tretiny MSP a u pätiny mikropodnikov deje elektronicky; viac ako polovica firiem používa na webovej stránke len základné informácie, a tretina firiem tu dokonca nepoužíva žiadne nástroje. Z pokročilých digitálnych technológií viac ako polovica MSP používa vysokorýchlostný internet a cloudové služby. Obe tieto služby sú využívané výraznejšie MSP v porovnaní s mikropodnikmi.

Obr. 19 Zavedené nástroje na sociálnych sieťach

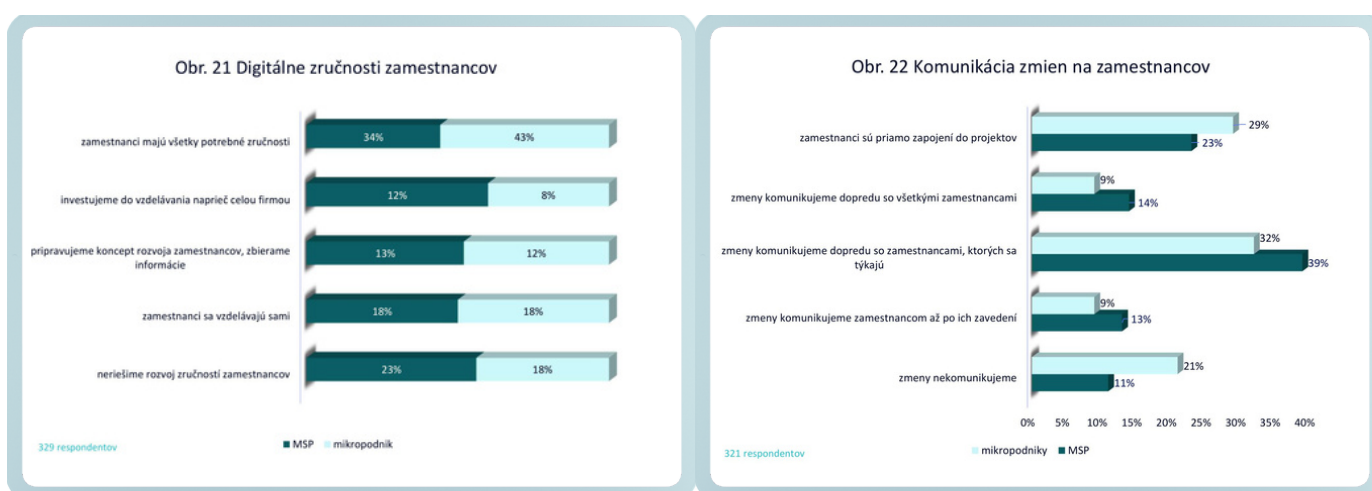

Obr. 20 Zavedené pokročilé digitálne nástroje

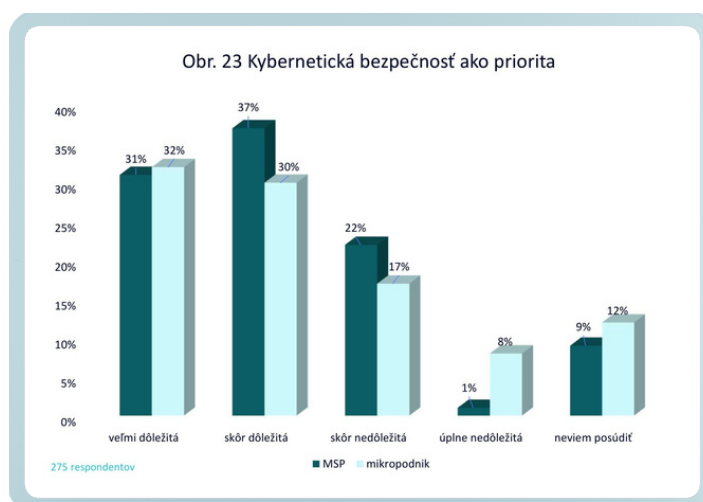

Kľúčové elementy digitalizácie - zručnosti, kybernetická bezpečnosť, marketing, e-commerce

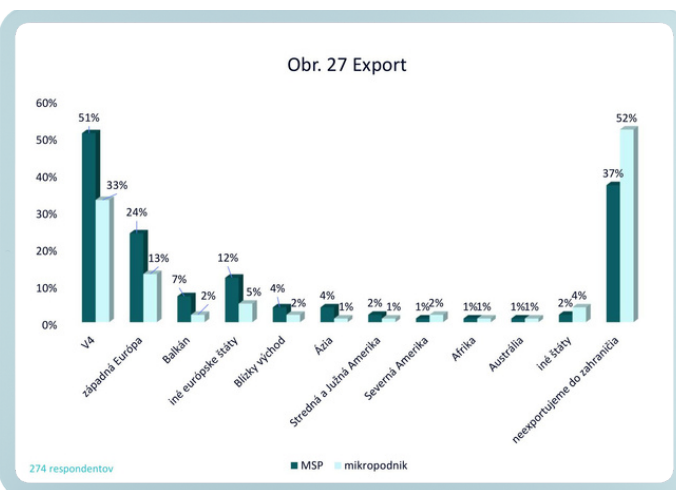
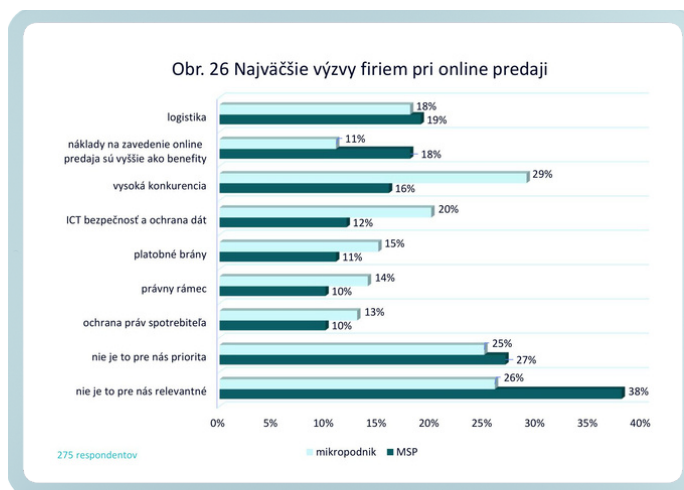
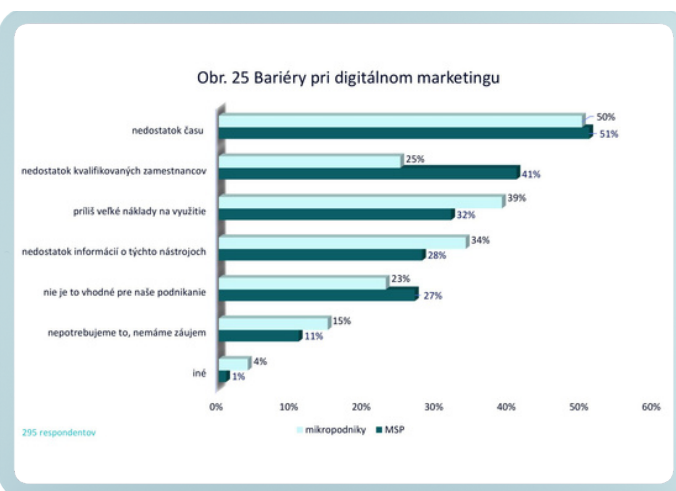
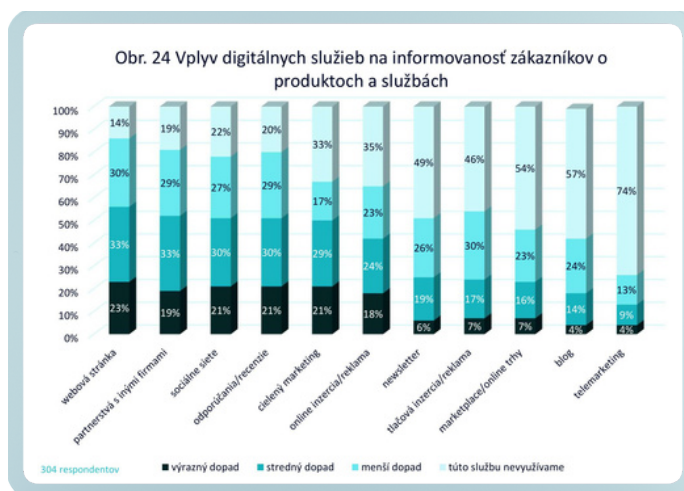
Napriek tomu, že štvrtina firiem uvádza nedostatok zručných zamestnancov ako jednu z najčastejších prekážok pri digitalizácii, z grafov vyplýva, že u viac ako tretiny MSP a necelej polovice mikropodnikov majú zamestnanci všetky potrebné zručnosti. Toto relatívne nízke percento môže súvisieť aj s tým, že zamestnanci sú v pomerne malej miere zapojení do projektov digitalizácie, a tieto procesy sa na nich väčšinou len komunikujú. Ďalšia štvrtina firiem na zvýšení úrovne zručností svojich zamestnancov pracuje.

Kybernetickú bezpečnosť považuje tretina firiem za veľmi dôležitú a ďalšia tretina firiem ju považuje za skôr dôležitú.

Digitálny marketing býva nezriedka firmami podceňovaný. Za nástroje s najvýraznejším vplyvom na to ako sa o firme a ich produktoch dozvedajú zákazníci, firmy považujú webovú stránku, spolupráce s inými firmami, sociálne siete, odporúčania a recenzie, či cielený marketing. Za najčastejšie bariéry sú považované nedostatok času a kvalifikovaných zamestnancov.

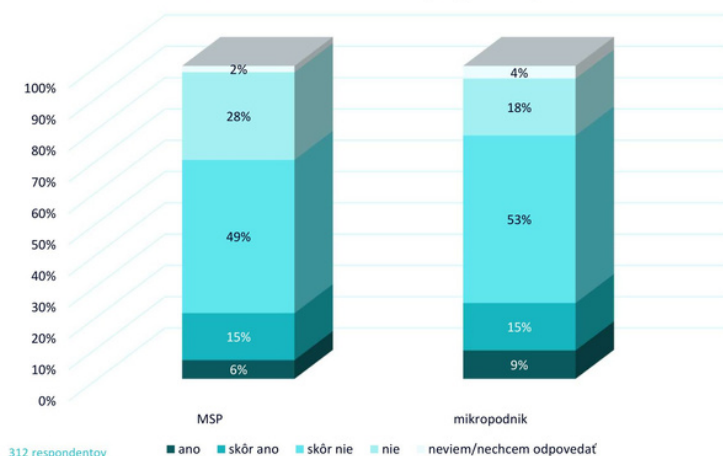

Pokiaľ ide o export, viac ako polovica MSP a tretina mikropodnikov exportuje najčastejšie do susedných V4 štátov a prekvapivo, ďalšia štvrtina MSP do západoeurópskych krajín. Ďalšie regióny z hľadiska exportu výrazne zaostávajú. Zaujímavé je tiež, že viac ako tretina MSP a viac ako polovica mikropodnikov neexportujú vôbec.

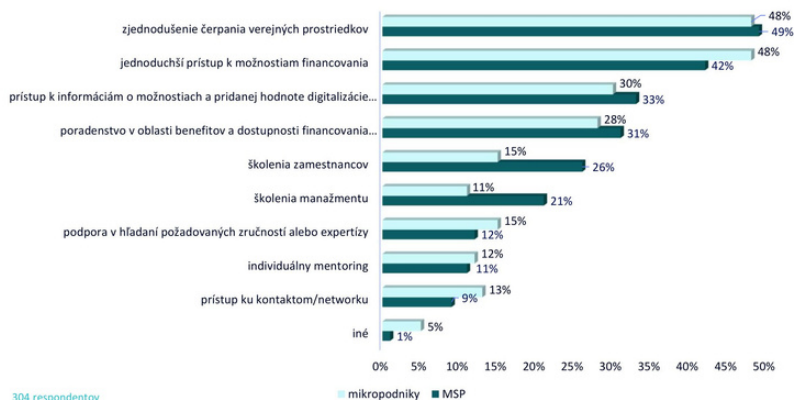
Podpora digitalizácie

Firiem sme sa tiež pýtali, ktoré konkrétne opatrenia a formy podpory by privítali. Len každá piata firma tvrdí, že má dostatok informácií o možnostiach podpory digitalizácie. Z uvedeného ale tiež vyplýva, že najzásadnejšou pomocou by pre firmy bolo zjednodušenie čerpania verejných prostriedkov a jednoduchší prístup k financovaniu. Medzi ďalšími formami podpory, na ktorých sa zhoduje tretina firiem je prístup k informáciám o možnostiach a pridanej hodnote digitalizácie a tiež poradenstvo v oblasti benefitov a dostupnosti financovania

Obr. 28 Dostatok informácií o podpore digitalizácie

Obr. 29 Aké formy pomoci by firmy privítali

Záver

Vo všeobecnosti platí, že Slovensko má pred sebou ešte dlhú cestu, kým sa mu v európskych rebríčkoch podarí dohnať digitálnych lídrov. Slovenskí podnikatelia si uvedomujú prínosy a nevyhnutnosť digitalizácie, chýba im dostatok vedomostí, skúseností a najmä jednoduchých finančných príležitostí.

Je tiež dôležité, aby sa robila osвета o digitalizácii, a aby obavy z kybernetických útokov alebo nedostatku zamestnancov na trhu neodradili firmy od zavádzania digitálnych riešení, ktoré im dokážu udržať a posilniť svoju pozíciu na trhu, šetriť čas, či zvyšovať zisky.

Je tiež potrebné, aby sa digitalizácia MSP dostala medzi priority politických strán a vlád, a aby sme prostredníctvom spolupráce na všetkých úrovniach a medzi jednotlivými sektormi a odvetviami dokázali napredovať rýchlejšie. SAPIE je zakladateľom a iniciátorom Ligy za digitálny rast, ktorá podporuje digitalizáciu MSP a prepája kľúčových hráčov s cieľom zrýchlenia a zvýšenia digitálnej transformácie slovenských firiem.

Na zvýšenie nielen digitalizácie, ale aj inovačného potenciálu celého ekosystému je potrebná efektívna spolupráca všetkých aktérov systému. Štátna správa zastrešuje vzdelávanie a regulácie, súkromný sektor prináša na trh nové riešenia, tretí sektor prepája kľúčových stakeholdrov a vytvára a poskytuje platformy na zdieľanie skúseností a akademický sektor podporuje inovatívne zmýšľanie a rozvoj podnikavosti. To je kľúč, ktorý vidíme aj v škandinávskych krajinách, ktoré udávajú rýchlosť v zavádzaní inovácií, a ktorými sa môžeme inšpirovať.

02/2023

sapie ▶